

A makrogazdasági és költségvetési mutatók aktuális alakulása

2015. december

© Századvég Gazdaságkutató Zrt.

A tanulmány az Országgyűlés Hivatala Költségvetési Tanács szervezete megbízásából, kizárólag a Költségvetési Tanács és a Költségvetési Bizottság részére és felhasználására készült.

Főbb megállapítások

A magyar GDP 2015 III. negyedévében kiegyensúlyozott szerkezetben, 2,4 százalékkal bővült éves összevetésben, az export és a fogyasztás növekedése nyomán. Az ipar az export élénkülése miatt ismét kétszámjegyű bővülést mutatott októberben. Az építőipar folytatta április óta tartó trendszerű visszaesését. A kiskereskedelmi forgalom növekedési rátája ismét alacsonyabb lett a magas bázis miatt. A szektort a nem élelmiszer kereskedelem vezérli. A munkaerőpiac helyzete mérsékelten javult, a keresetek a bérrendezések következtében jelentősen nőttek. Az idei költségvetési hiánycél biztonsággal tartható, de az adósságráta leszorítása további intézkedést igényel. A továbbra is nyomott infláció (0,5 százalék) és a lassuló gazdaság újabb lazításra ösztönözheti a hazai jegybankot.

Reálgazdaság

A KSH számítása szerint a magyar **GDP-növekedés** üteme a 2015 III. negyedévében tovább lassult, és 2,4 százalékot tett ki éves összevetésben. A teljesítmény ilyen arányú mérséklődése negatív meglepetést okozott. Mindazonáltal a kiigazított negyedéves növekedési ütem 0,6 százalékra emelkedett, tekintve, hogy az előző két negyedév során ez a ráta 0,5-0,5 százalékot tett ki. A gazdaság teljesítménye a III. negyedévben kiegyensúlyozott volt: közel azonos mértékben támaszkodott a külkereskedelemre (1,3 százalékpont) és a belső felhasználásra (1,2 százalékpont). A belső felhasználást elsősorban a fogyasztás bővülése vezérelte, amelyben szerepet játszott a határvédelmi intézkedések miatt jelentősen emelkedő közösségi fogyasztás is. A beruházások visszaestek éves bázison, ami a csúcsra járatott uniós forráslehívás növekedési korlátaiból fakadt.

Az **ipar** termelésének növekedési üteme tovább gyorsult: októberben 10,1 százalékos éves bázisú növekedést mért a KSH. Mindez kedvező előjel a gazdaság utolsó negyedévi teljesítményére nézve. Az előző hónaphoz viszonyított növekedés – szezonálisan és naptárhatással kiigazítva – 1,7 százalékot tett ki, vagyis enyhén visszafogottabb lett a dinamika az előző hónaphoz képest. A kétszámjegyű éves növekedés legfőbb mozgatórugója az alacsony bázis, összhangban a Suzuki-gyár tavalyi alacsonyabb termelésével. Az exportra történő értékesítés 14,5, míg a belföldi kereslet 5,2 százalékkal bővült az előző év azonos időszakának bázisán. Az év kezdetétől számítva 7,1 százalékkal nőtt a teljes ipari termelés volumene. Az év utolsó két hónapjában is erősödő növekedésre számítunk, így elérhetőnek látjuk az év egészében is a 7 százalék feletti teljesítményt.

Az **építőipar** októberben folytatta a tavasszal megindult lejtmenetet: 7,8 százalékos volt a termelés éves bázisú visszaesése, így a szeptemberi javulás csak átmeneti volt. Mindez ellentétes a korábbi várakozásunkkal, miszerint az év végére fellendülhet az ágazat. Az építőipar két építményfőcsoportjának teljesítménye ellentétesen alakult: az épületeké 18,4 százalékkal nőtt, az egyéb építményeké 23,5 százalékkal csökkent. Az uniós projektek tehát már nem képesek az ágazat ösztönzésére, de az épületek esetében is főként a tavalyi évi rossz bázis áll a kedvező ráta mögött. Bizakodásra ad okot ugyanakkor, hogy az októberben kötött új építőipari szerződések volumene ismét nőtt, méghozzá 4,1 százalékkal. Mindez azonban kevés a negatív trend jövő évi megállításához.

A **kiskereskedelmi forgalom** volumene szeptemberben 5,1 százalékkal nőtt éves szinten. A KSH októberi első becslése alapján azonban újra lassulás mutatkozott: az idei év legalacsonyabb, 4 százalékos forgalombővülését regisztrálták a szektorban. A lassabb ütemű növekedés oka az online kasszák miatt kialakult magas bázis. Erre a folyamatra utal az is, hogy a kiigazított adatok alapján az

élelmiszer kereskedelem forgalma csupán 2 százalékkal bővült. Jelentős meglepetéssel szolgált az üzemanyag kiskereskedelem, ahol csupán 3,4 százalékos növekedést mértek az üzemanyagok áresése ellenére is. Egyedül a nem élelmiszer kereskedelemben gyorsult a növekedés (7,8 százalék), vagyis ez a terület húzta leginkább a kiskereskedelem bővülését.

A **munkaerőpiac** helyzete októberben az előző hónaphoz hasonlóan mérsékelten javult. A szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottak száma 6 ezer, az aktivitás pedig 5 ezer fővel emelkedett. Ez alapján kijelenthető, hogy a munkaerőpiac helyzetének javulása a lassuló konjunktúra ellenére is viszonylag stabil. A munkanélküliségi ráta változatlanul 6,6 százalék maradt. A szeptemberi intézményi statisztikák alapján az alkalmazottak szezonálisan kiigazított száma mindössze ezer fővel nőtt. Ez annak következménye, hogy bár a versenyszférában dolgozók száma emelkedett, ezt ellensúlyozta a közszféra közfoglalkoztatáshoz köthető visszaesése. A bruttó bérek növekedési üteme 5,4 százalékra gyorsult, ami a közszférában dolgozók bérrendezésének köszönhető. A nettó bérek ugyanekkora mértékben emelkedtek, tekintve, hogy idén érdemben nem változott az adórendszer.

Költségvetési helyzet

2015 első tizenegy hónapjában az államháztartás központi alrendszerének halmozott **hiánya** 970,7 milliárd forint volt. A központi költségvetés 1038,5 milliárd forintos hiánnyal, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 45,8 milliárd, az elkülönített állami pénzalapok 22 milliárd forintos többlettel zártak. A január–novemberi időszakban a hiánymutató az idei év egészére előirányzott érték 108,7 százalékát tette ki. A központi alrendszer novemberben 154,7 milliárd forint hiánnyal zárt, szemben a 2014-ben regisztrált 95,9 milliárd forintos többlettel. A negatív eltérés oka, hogy az EU hazánkkal szemben folytatott vizsgálatai miatt a korábban megítélt támogatásokat egy időre felfüggesztették. Ugyan a vizsgálatok az őszi folyamán lezárultak és a folyósítások már megkezdődtek, de mindeddig nem került átutalásra minden korábban felfüggesztett tétel. Az átutalások ideiglenes fennakadása magyarázza a hiányokat, ami nem érinti az államháztartás uniós módszertan szerinti egyenlegét, viszont az államadósság állományát ideiglenesen megemeli.

Intézetünk elkészítette a fiskális folyamatokról szóló legfrissebb negyedéves elemzését. A növekvő bérkiáramlás és a gazdasági növekedés adóbefizetésekre tett markáns hatásának köszönhetően a november közepén bejelentett költségvetési kiengedés ellenére is biztonságban van a költségvetési hiánycél teljesülése. Prognózisunk szerint az idei évre kitűzött GDP-arányos ESA-hiánynál kedvezőbb, 2,25 százalékos deficitet várunk. Az államadósság-ráta ezzel szemben, a jelenlegi helyzetet alapul véve 78,2 százalékon állna, így a vonatkozó szabályok teljesítéséhez beavatkozásra lesz szükség.

Monetáris folyamatok

A **fogyasztói árak** novemberben éves összevetésben 0,5 százalékkal emelkedtek. A továbbra is nyomott inflációs környezet legfőbb oka a járműüzemanyagok árának 12,6 százalékos árcsökkenése. A háztartási energia ára 0,3 százalékkal mérséklődött éves alapon. Ezeket leszámítva széles körű, sőt erősödő az inflációs nyomás. Több éve nem látott mértékben (2-2 százalékkal) drágultak az élelmiszerek és a tartós fogyasztási cikkek. Előbbi esetében főként a zöldségek, gyümölcsök és a házon kívüli étkezés ára emelkedett átlag felett, utóbbi termékkörben a járművek drágultak jelentősen. A szolgáltatások inflációja a pénzügyi szolgáltatások áresése miatt volt lassabb ütemű. A jegybank novemberben sem változtatott az 1,35 százalékos **alapkamaton**, de jövőre az irányadó ráta változatlansága mellett további, nem konvencionális lazításra számítunk.